

ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ І ЖУРНАЛІСТИКИ

*Григорович Вікторія
Науковий керівник – доц. Дідук-Ступ'як Галина*

МЕТОДИКА ОПРАЦЮВАННЯ РЕЧЕНЬ З ОДНОРІДНИМИ ЧЛЕНАМИ У 8 КЛАСІ

Сьогодні перед учителем постає нелегке завдання: як зробити, щоб урок був цікавий для учнів, викликав інтерес до матеріалу, розкривав творчий потенціал особистості, ставив у ситуацію морального вибору і прийняття самостійного рішення. Цього можна досягти за умови, коли вчитель-словесник знайде шляхи найефективнішого досягнення мети навчання та прийоми оптимізації навчального процесу.

Вибір теми зумовлений специфікою її вивчення: вона характеризується великою пунктуаційною значимістю. Глибоке вивчення логіко-семантичних, структурно-граматичних, інтонаційних, пунктуаційних і стилістичних особливостей однорідних членів речення сприяє розвитку логічного мислення школярів, удосконаленню культури їхнього мовлення.

«Лише на синтаксичному рівні мовної системи в розв'язанні комунікативних завдань беруть участь одиниці всіх нижчих рівнів, виявляючи таким чином свою функціональну значимість» [4, с. 30]. Тому синтаксис більшою мірою, ніж інші розділи науки про мову, служать основою для розвитку зв'язного усного та писемного мовлення учнів.

Питаннями дослідження синтаксису займалися відомі учені-мовознавці методисти з синтаксису а також учителі-практики, зокрема Н. В. Гуйванюк, К. Ф. Шульжук, В. Я. Мельничайко, Г. І. Дідук-Ступ'як, Л. С. Рибчук, Т. В. Ядвіжук та інші.

Метою статті є пошук та застосування нових методів і прийомів під час вивчення однорідних членів речення на уроках української мови у 8 класі.

Речення з однорідними членами широко функціонують у різних стилях мовлення. Тому вивчення їх у школі має велике практичне значення. Вони дають можливість описати пейзаж, інтер'єр, різноманітні процеси, явища, підсилюючи зміст висловлювання, надаючи йому конкретності, виразності, емоційності.

В першу чергу методика викладання розділу «Однорідні члени речення» повинна базуватися на чотирьох взаємопов'язаних змістових лініях: лінгвістичній, комунікативній, культурологічній і діяльнісній. Відомий український лінгводидактик О. Біляєв наголошував, що «серед загально-дидактичних і спеціальних (методичних) принципів навчання мови особливо багато важить діялісно-комунікативний підхід до навчання мови» [1, с. 5].

«Зручним, ефективним і цікавим методом подачі цієї теми є метод осмислювально-концентрованого навчання, який включає в себе чотири етапи: лекцію, самозаглиблення, практичний етап і контроль знань. Учні здійснюють засвоєння матеріалу по етапах» [2, с. 16].

Інтерактивні методи навчання є найефективнішими. При інноваційних методах і формах навчання акцент зміщується із процесу передачі знань на їх здобуття за умови постійної активної взаємодії всіх учнів; учитель і учень є рівноправними суб'єктами навчання. Кожна дитина може запропонувати свою думку, створюється «ситуація успіху»; за короткий проміжок часу охоплюється значний обсяг матеріалу; теорія і практика засвоюються одночасно.

Для цього можна використати наступні методи і форми роботи. Метою методу «Коло думок» є залучення всіх учнів до обговорення проблеми. Учитель ставить дискусійне питання та пропонує обговорити в малих групах його окремі аспекти. Групи висловлюються по черзі, поки не буде вичерпано всі відповіді. "Коло ідей" орієнтоване на формування вмінь працювати в команді, обґрунтовувати власну думку.

Завдання «І таке буває» спрямовує учнів з'ясувати, яка пунктуаційна помилка стала причиною спотворення змісту повідомлення. Для цього учитель пропонує невеликий текст із незвичним змістом. Метод спонукає замислитись, що від розуміння граматичної суті

однорідних членів речення залежить свідоме засвоєння правил пунктуації та застосування їх на практиці. Розвиває світогляд, логічне і критичне мислення учнів.

Парну і групову роботу краще організувати на уроках засвоєння нового матеріалу та на уроках застосування знань, умінь і навичок («змінювані трійки», «карусель», «акваріум», «навчальне редагування», «майстерня поета»).

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної інформації, використання ігор («Хто точніший», «Моя відповідь – краща», «Хто швидше»), участь у дискусіях («Вагомі аргументи», «Доведи істину»). Доцільно запропонувати провести учням бліц-опитування у формі гри «Ти - мені, я – тобі», коли учні мають змогу ставити одне одному питання з теми.

Крім того, треба заохочувати учнів використовувати однорідні члени під час написання робіт творчого характеру. Наприклад: запропонувати провести конкурс на кращу рекламу виставки «Шевченко в моєму домі», зняти відео на тему «Прогноз погоди в школі», використавши однорідні члени речення. Учні повинні не тільки знати, що таке однорідні члени, а й самостійно їх вживати в усному й писемному мовленні.

Важливе значення при вивченні теми «Однорідні члени речення» має використання різних засобів наочності, різноманітних таблиць, схем, алгоритмів. Схеми є орієнтирами для перебудови і побудови речень. Таблиці з текстовим матеріалом допомагають здійснювати прийом зіставлення, необхідний при опрацюванні багатьох синтаксичних тем.

Щоб зацікавити учнів і розвинути в них логічне мислення, на уроках слід проводити логічні розминки. Наприклад, дібрати антоніми чи синоніми до поданих слів, пояснити значення багатозначного слова, тощо. Для розвитку мовлення та правильної інтонації потрібно проводити поетичні хвилинки.

Отже, вивченню синтаксичних тем відводиться важлива роль у шкільному курсі української мови. Завдання вчителя – добитися досконалого володіння синтаксичними темами за допомогою використання різноманітного текстового матеріалу [3, с. 58]. Словесник повинен звернути увагу на розвиток і вдосконалення творчого мислення. На кожному уроці учні мають виконувати завдання творчого характеру, від найпростіших до складних. В першу чергу викладання теми «Однорідні члени речення» базується на таких принципах: стилістично-функціональному, прагматично-комунікативному, культурологічному, проблемно-пошуковому. Особлива увага звертається на особистісно зорієнтоване навчання, яке передбачає використання різноманітних інтерактивних методів на уроках української мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: навчально-методичний посібник Київ: Генеза, 2005. 180 с.
2. Кухарчук І. О. Комунікативно-діяльнісний підхід до вивчення синтаксису у мовній освіті вчителів української мови та літератури. Київ, 2006 . 20 с.
3. Пентиліук М. І. та ін.: Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах. Київ, Ленвіт, 2005. 400 с.
4. Яремчук В. Розвиток мовленнєво-мислительної діяльності восьмикласників. Рідна школа, 2004. №2. С. 30-33

*Плотницька Наталія
Науковий керівник – доц. Дідук-Ступ'як Галина*

РЕАЛІЗАЦІЯ НАСКРІЗНОЇ ЛІНІЇ 1 У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СЛОВОТВОРУ У 6 КЛАСІ

Оновлення сучасної освіти - це вимога часу. Інтеграція є одним з ефективних шляхів оновлення методів і змісту навчання в школі. У Новій українській школі засобом інтеграції загальнопредметних компетентностей, навчальних предметів є наскрізні лінії. Однією з них є «Екологічна безпека і сталий розвиток».